

Návrh na vydanie súhlasu vlády Slovenskej republiky so zmenou účelu použitia kapitálového transferu poskytnutého Výskumnému ústavu vodného hospodárstva v roku 2019

Materiál „Návrh na vydanie súhlasu vlády Slovenskej republiky so zmenou účelu použitia kapitálového transferu poskytnutého Výskumnému ústavu vodného hospodárstva v roku 2019“ sa predkladá na rokovanie vlády ako iniciatívny materiál.

V súlade s § 8 ods. 4 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je zmena účelu použitia kapitálových výdavkov z minulých rokov možná len so súhlasom vlády Slovenskej republiky.

Predmetom návrhu je zmena účelu použitia nevyčerpaného kapitálového transferu poskytnutého v roku 2019 rozpočtovým opatrením Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽP SR“ alebo „ministerstvo“) č. 5/2019 z 30.10.2019 príspevkovej organizácii v zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva Výskumnému ústavu vodného hospodárstva (ďalej len „VÚVH“) na rekonštrukciu laboratórií v Prevádzkovej budove II. MŽP SR poskytlo kapitálový transfer v súvislosti s plánovanými aktivitami zabezpečujúcimi skvalitnenie výkonu príspevkovej organizácie v celkovej sume 519 504 eur. V roku 2019 bol kapitálový transfer čerpaný na prípravu projektovej dokumentácie v sume 18 588 eur. Zostatok finančných prostriedkov vo výške 500 916 eur je predmetom návrhu na zmenu účelu použitia na bežné výdavky za účelom finančného zabezpečenia hlavných činností VÚVH.

VÚVH doposiaľ nezačalo proces verejného obstarávania na realizáciu rekonštrukčných prác, stavebné povolenie nie je vydané. Zároveň, samotná realizácia rekonštrukcie z dôvodu vzniku krízovej situácie v súvislosti s COVID-19 by mohla byť komplikovaná a časovo náročná. Vzhľadom na uvedené, VÚVH prehodnotilo svoj investičný zámer a navrhuje zmenu účelu použitia týchto prostriedkov, pričom bude dotknutá investícia, za predpokladu dostatočných finančných zdrojov, zaradená do investičného plánu VÚVH v ďalších rokoch.

V rámci programovej štruktúry výdavkov kapitoly MŽP SR ide o výdavky programu 075 – Starostlivosť o životné prostredie / prvok 0750109 - Výskum a vývoj.

Zmena účelu použitia finančných prostriedkov na riešenie nepriaznivej finančnej situácie je nevyhnutná z dôvodu potreby zabezpečenia niektorých hlavných činností Výskumného ústavu vodného hospodárstva, plnenia EU smerníc a z toho plynúcich záväzkov, zabezpečenia chodu Národného referenčného laboratória a Hydrotechnického laboratória. Navrhovaná zmena účelu použitia je vyvolaná očakávaným výpadkom vlastných príjmov VÚVH ako následku plnenia opatrení spojených so zamedzením šírenia ochorenia spôsobeného novým koronavírusom COVID-19 a tiež nedostatočným finančným zabezpečením nových, ale aj niektorých pokračujúcich úloh v rámci plánu hlavných úloh VÚVH na rok 2020.

VÚVH je jediným subjektom na Slovensku, ktorý uskutočňuje komplexný vodohospodársky výskum. Zameranie činnosti VÚVH je v súčasnosti nasledovné:

- Koncepcie a plánovanie vodného hospodárstva

- Vedeckovýskumná činnosť v oblasti hydrotechniky, hydroenergetiky, hydrológie, riečnej morfológie a revitalizácie krajiny v povodiach
- Vedeckovýskumná činnosť v oblasti povrchových vôd, podzemných vôd, technológie úpravy vôd a odpadových vôd
- Národné referenčné laboratórium pre oblasť vôd na Slovensku
- Koordinácia implementácie Stratégie EÚ pre dunajský región
- Technická koordinácia implementácie Rámcovej smernice o vode.

Dostatočné finančné zabezpečenie hlavných úloh VÚVH je dôležité napr. v nadväznosti na zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) a smernicu 2000/60/ES, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva, podľa ktorých je Slovenská republika povinná zabezpečiť vypracovanie Vodného plánu Slovenska do decembra 2020 v súlade s novými usmerneniami Európskej komisie (ďalej len „EK“). Vodný plán je jeden zo základných plánovacích dokumentov schvaľovaných vládou SR. Vypracovanie Vodného plánu Slovenska je nevyhnutnou základnou požiadavkou EK a zároveň podkladom pre hodnotenie stavu vôd v rámci EÚ a plnenie týchto požiadaviek je pravidelne kontrolované zo strany EK, pričom nesplnenie tejto požiadavky môže byť predmetom sankcií EK. Úlohy z plánu hlavných úloh na rok 2020, súvisiace s prípravou Vodného plánu Slovenska sú na rok 2020 nedofinancované, čo má za následok absenciu niektorých činností potrebných na prípravu Vodného plánu. Z uvedeného dôvodu sa navrhuje časť kapitálových výdavkov využiť na dofinancovanie úloh súvisiacich s prípravou Vodného plánu.

Ďalej, v súlade s novým zákonom č. 305/2018 Z. z. o chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyplynul rad nových úloh týkajúcich sa ochrany vôd v chránených vodohospodárskych oblastiach (CHVO) – preskúmanie existujúcich hraníc vrátane ich revízie v súlade s meniacimi sa hydrogeologickými podmienkami v zmysle novej metodiky. S vyššie uvedeným súvisí dopracovanie metodiky pre výber zakázaných a obmedzených prípravkov na ochranu rastlín nevyhnutných pre vypracovanie zoznamu na obmedzenie použitia prípravkov na ochranu rastlín v CHVO. Používanie pesticídov predstavuje významný problém najmä v CHVO v súvislosti s využitím na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou. Z toho dôvodu VÚVH plánuje druhú časť kapitálových výdavkov použiť na financovanie uvedených úloh, v roku 2020 rozpočtom nezabezpečených.

Súčasťou materiálu je aj špecifikácia jednotlivých úloh a ich finančného zabezpečenia.

Výstupy z uvedených úloh prispievajú k napĺňaniu nasledovných cieľov Stratégie Environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (ďalej len „Envirostratégia“):

Cieľ 1 - Dostatok čistej vody pre všetkých a v rámci neho podcieľ 1.1. Zabrániť znečisťovaniu vôd, v ktorom je stanovená ambícia zvýšenia podpory zelených inovácií, vedy a výskumu ako aj zlepšenia rozsahu i kvality zbieraných údajov a to najmä v oblasti odpadov, vôd, ovzdušia a biodiverzity.

Envirostratégia tiež hovorí, že Slovensko podporí výskum, vývoj a modelovanie na stanovenie priorít na zásobovanie vodou pri dlhotrvajúcom suchu a identifikáciu rizikových lokalít s rýchlym odtokom vody z krajiny. V oblasti vôd chýbajú aj údaje o plošnom znečisťovaní vôd, emisie z difúzných zdrojov znečisťovania, či údaje z monitorovania niektorých dosiaľ nesledovaných látok vo vodnej faune. V rámci povrchových vôd by sa mali začať sledovať novo sa objavujúce chemické látky, zvyšky liečiv, nové pesticídy a pod.

Podpora výskumu a vývoja v oblasti životného prostredia, vrátane oblasti vôd plne korešponduje aj s Európskou zelenou dohodou, ktorá predstavila ambíciu Európskej komisie pripraviť Stratégiu nulového znečistenia pre netoxické prostredie, ktorá, okrem iného, prispeje k obnove prirodzených funkcií podzemných a povrchových vôd prostredníctvom opatrení na riešenie problému znečistenia spôsobeného odtokom vody v mestských oblastiach a opatrení zameraných na mimoriadne škodlivé zdroje znečistenia, ako sú mikroplasty a chemické látky, vrátane liekov.

Rozpočtom nezabezpečené nové úlohy v roku 2020

Kód úlohy	Názov úlohy	Anotácia	Z čoho vyplýva potreba riešenia	Výstup	Forma výstupu	Výdavky štátneho rozpočtu	Iné zdroje
1.3.5	Štúdia realizovateľnosti rybovodu na VD Čunovo	Navrhnutie rybovodu na hati VD Čunovo	Smernica 2000/60/ES; Smernica 2007/60/ES;	Štúdia realizovateľnosti rybovodu na VD Čunovo	Správa	42 352,00 €	0,00 €
1.7.2	Prieskum o výskyte vybraných novo zaradených ukazovateľov v revidovanej smernici pre pitnú vodu na lokalitách s ich predpokladaným výskytom	Identifikovanie vybraných lokalít na zber vzoriek, identifikovanie vybraných novo zaradených ukazovateľov, odbery vzoriek na vybraných lokalitách, analýza vzoriek, vyhodnotenie výsledkov analýz a zhodnotenie stavu vo vybraných lokalitách.	Smernica Rady 98/83/ES; Zákon č. 442/2002 Z. z.;	Vyhodnotenie prvotného prieskumu a získanie podkladov pre transpozíciu revidovanej smernice Rady 98/83/ES do národnej legislatívy.	Správa	27 000,00 €	0,00 €
3.7	Aktualizácia vymedzenia chránených vodohospodárskych oblastí (CHVO) na základe analýzy rizika ohrozenia podzemných vôd a revízia špecifických opatrení	Analýza súčasného stavu prirodzenej akumulácia podzemných vôd z hľadiska hydrogeologických pomerov, veľkosti podzemného odtoku, množstva využiteľných zdrojov a ich kvality, vrátane existujúceho využívania zdrojov pre pitné účely a ich ochranných pásiem, ako aj perspektívy (prognózy) ich budúceho využitia. Metodika pre prehodnotenie CHVO, resp. nové vymedzenie CHVO z hľadiska zabezpečenia ochrany podzemných vôd. Porovnanie už existujúcimi hranicami CHVO a návrh zmien súčasného vymedzenia a spresnenia hraníc CHVO (resp. doplnenia) na základe analýzy rizík. Revízia opatrení na ochranu podzemných vôd v CHVO a OP ako aj ostatných chránených (citlivých) oblastiach.	Zákon č. 364/2004 Z. z.; Zákon č. 305/2018 Z. z.;	Podklady a návrh aktualizovanej mapy CHVO z hľadiska ochrany podzemných vôd	Ročná správa	118 000,00 €	0,00 €
3.8	Aktualizácia zoznamu prípravkov na ochranu rastlín pre obmedzenie ich používania v chránených vodohospodárskych oblastiach (CHVO) na základe analýzy rizika poľnohospodárskeho znečistenia podzemných vôd pesticídmi	Dopracovanie metodiky pre výber prípravkov na ochranu rastlín. Analýza nových údajov o vlastnostiach pesticídov, klasifikácia rizika pre podzemnú a povrchovú vodu. Revízia a doplnenie nových autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín v SR do zoznamu na obmedzenie používania POR v CHVO.	Zákon č. 364/2004 Z. z.; Zákon č. 305/2018 Z. z.;	Podklady a zoznam do Vestníka MPA RV SR	Ročná správa, web aplikácia	181 000,00 €	0,00 €
3.9	Klasifikácia a výber relevantných pesticídov a ich metabolitov pre podzemnú vodu v oblastiach SR z hľadiska zabezpečenia kvality pitných vôd.	Spolupráca na odporúčanom zozname účinných látok a metabolitov a aktualizácia metodického pokynu ÚVZ. Dopracovanie metodiky pre výber relevantných pesticídov a ich metabolitov pre sledovanie v pitnej vode zo zdrojov podzemných vôd v SR. Aktualizácia hodnotenia relevantných pesticídov pre podzemné vody z hľadiska ich využívania a potenciálneho znečistenia. Klasifikácia rizika pesticídov pre pitné vody a stanovenie relevantných pesticídov pre jednotlivé oblasti SR. Návrh doplnkových opatrení na ochranu pitných vôd.	Zákon č. 364/2004 Z. z.; Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 354/2006 Z. z.;	Podklady pre ÚVZ a aktualizácia metodického pokynu	Ročná správa, web aplikácia	111 000,00 €	0,00 €
4.	Prevádzková réžia spojená s novými úlohami					21 564,00 €	
					SPOLU	500 916,00 €	0,00 €